

Национална програма за първична профилактика на рака на маточната шийка 2021 – 2024 г.

През 2012 г. в нашата страна стартира **Национална програма за първична профилактика на рака на маточната шийка**. Над 156 държави и територии в световен мащаб имат работещи програми за ваксинация срещу човешки папилома вирус (HPV). Ваксинацията срещу HPV съществува от 2006 г. и от реалната практика вече има достатъчно данни от страните с високо имунизационно покритие за нейната ефективност:

- Анализ на национален регистър на Швеция при над 1 600 000 момичета и жени, показва, че при ваксинирани момичета на възраст < 17 години рискът от рак на маточната шийка е с 88 % по-нисък в сравнение с неваксинирани момичета.
- Проучване в Англия показва, че до 8 години след въвеждането на ваксинацията, HPV-инфекциите, причиняващи рак, са намалели с 86 % сред жените на възраст от 16 до 21 години.
- В Австралия относителният дял на инфекциите с HPV сред жените на възраст от 18 до 24 години е намалял от 22,7 % на 1,1 % за периода 2005-2015 г.
- Проучване в Шотландия показва, че в сравнение с неваксинирани жени, родени през 1988 г., при ваксинираните жени, родени през 1995 г. и 1996 г., предраковите образувания на маточната шийка са намалели с 89 %.

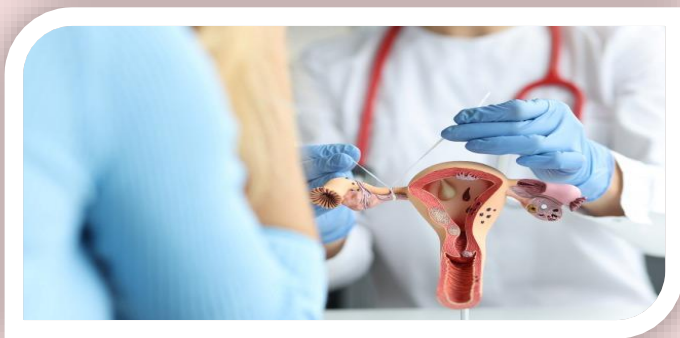
Основните дейности по Програмата са насочени към осигуряване на имунизационно покритие сред младите момичета, с което да се ограничи разпространението на инфекцията. Програмата се финансира от Министерство на здравеопазването. Към момента е действаща **Национална програма за първична профилактика на рака на маточната шийка 2021 – 2024 г.**

Съгласно настоящата Национална програма на безплатна ваксинация подлежат момичетата на възраст от 10 до 13 години. Имунизацията се извършва от общопрактикуващите лекари (ОПЛ). Включва 2 приема съгласно кратката характеристика на 9-валентната HPV ваксина Gardasil 9 в интервал от поне 6 месеца между тях. Gardasil 9 е рекомбинантна ваксина срещу девет типа HPV, които са най-честите причинители на ракови заболявания и брадавици - типове 6, 11, 16, 18, 31, 33, 45, 52, 58.

Ваксината се прилага под формата на мускулна инжекция в горната част на ръката. За да получите информация за възможността Вашата дъщеря да бъде ваксинирана се консултирайте с общопрактикуващ лекар, в чийто пациентски списък е регистрирана.

По данни на Европейската организация по ракови заболявания за 2020 г. всички случаи на рак на маточната шийка при жени в Европа са в резултат от инфекция с високорисков /онкогенен/ тип човешки папилома вирус (HPV).

Ракът на маточната шийка е определян като рак на младите, защото заема второ място по честота сред жените на възраст между 15 и 44 години.

По данни на Националния статистически институт, през последните години случаите на рак на маточната шийка в България се увеличават – 15 691 заболели през 2017 г., 16 006 през 2019 г. В България всяка година ракът на маточната шийка е

причина за смърт при 8-10 на 100 000 жени и е втората причина за смърт при млади жени след рака на гърдата. Всеки ден в България две жени губят живота си в резултат на рак на маточната шийка.

Човешките папилома вируси (HPV) са включени в семейство с повече от 200 типа вируси, които могат да заразят определени /епителни/ клетки на кожата и лигавиците. В зависимост от способността си да причиняват ракови заболявания, HPV се разделят на такива с висок риск или нисък риск. Към момента 12 типа HPV са определени като високорискови /онкогенни/ - типове 16, 18, 31, 33, 35, 39, 45, 51, 52, 56, 58, 59. Всяка сексуално активна жена е изложена на риск от инфекция с онкогенни типове човешки папиломен вирус (HPV). Една от три жени в България на възраст между 14 и 55 години е носителка на HPV инфекцията. Заразяване с вируса се осъществява чрез физически контакт /допир/ със заразена кожа или лигавици или при сексуален контакт. Попаднали в организма HPV инфектират здравите клетки и предизвикват тяхното неконтролирано размножаване. Иммунната система ги разпознава и ги елиминира. Понякога вирусите могат да останат по-дълго в организма и да променят генетичната информация на някои клетки. В този случай, здравите клетки се променят в предракови клетки, които може да се изменят в ракови. Процесът от заразяване до развитие на раково заболяване е бавен и може да отнеме години, докато се установят видими прояви.

Най-ефективният начин за предотвратяване инфекция с вируса и развитие на рак на маточната шийка е първичната профилактика, т. е. ваксинация преди започване на сексуален живот. Създадените постваксинални антитела предотвратяват развитието на инфекция, когато е налице контакт с вируса. Обикновено ваксината се поставя преди лицата да бъдат изложени на риск от заразяване с вируса. Ваксините са с много добър профил на поносимост и безопасност. Те помагат на организма да се предпази от инфекция посредством изработване на специфичен имунен отговор срещу съответния вирус. Ваксините срещу рак на маточната шийка съдържат неинфекциозни вирусоподобни частици. Това означава че ваксинацията не може да причини заболяване с вируса или рак на маточната шийка.

Ваксините срещу човешки папилома вирус (HPV) са сред най-безопасните и тествани ваксини, лицензирани някога.

